

Arbeidskosten kunnen flink omlaag

Grote onderlinge verschillen wegwerken

De arbeidskosten vormen op glastuinbouwbedrijven de belangrijkste kostenpost. Deze post vergt gemiddeld twaalf Euro per vierkante meter per jaar. Dat is bijna twee keer zoveel als de post energie. Daarom verdient de post arbeidskosten veel aandacht. Dat begint bij een gedegen registratie van de arbeidsbehoefte. Op die manier wordt inzicht verkregen in de belangrijkste bewerkingen en de per bewerking benodigde arbeid. De registratie vormt de basis voor het vaststellen van de tekortkomingen op het bedrijf en bij de individuele personen.

TEKST: Ton Hendrix

BEELD: Eric van Houten

De koppeling van de padregistratie met de registratie van de productie geeft een duidelijke meerwaarde.

Volgens een recente publicatie van het LEI zijn en blijven de arbeidskosten de belangrijkste kosten op glastuinbouwbedrijven (zie tabel). De arbeidskosten nemen gemiddeld een derde van de totale kosten voor hun rekening. Bovendien zijn ze de laatste jaren gemiddeld harder gestegen dan de overige kosten. De arbeidskosten stegen de laatste twee jaar met 5%, terwijl de gemiddelde kosten in die jaren gemiddeld met 3% toenamen. Voldoende reden om aan deze kostenpost extra aandacht te besteden.

Arbeid wordt slecht geregistreerd

Het is verbazingwekkend dat er nog steeds veel bedrijven zijn die geen of nauwelijks aandacht besteden aan de arbeidskosten. De betreffende ondernemers hebben wel allerlei maatregelen genomen om de energiekosten terug te dringen en te bewaken. Telers weten vaak exact hoeveel energie er van uur tot uur en zeker hoeveel gas er per dag wordt gebruikt. Maar diezelfde ondernemers hebben vaak geen inzicht in de belangrijkste kostenpost.

Soms weten telers nog wel hoeveel arbeid ze op jaarbasis kwijt zijn, maar ze weten vaak niet hoeveel uren dit betreft. Er zijn ook tal van bedrijven die wel inzicht hebben in het totale aantal uren dat er is gewerkt. Maar daarmee

heeft de ondernemer zelf nog geen inzicht in de arbeidsbehoefte van de diverse bewerkingen.

Het inzicht in de benodigde arbeid wordt meestal verkregen door middel van padregistratie. In de praktijk blijkt echter dat veel telers weinig of niets doen met de verzamelde cijfers. Ze treffen geen maatregelen om de soms zeer forse verschillen tussen de individuele medewerkers te achterhalen. Die verschillen lopen makkelijk op tot 30 en zelfs wel 40% tussen de verschillende medewerkers.

Arbeid meer efficiënt inzetten

Om de benodigde arbeid efficiënter en effectiever in te zetten, moet eerst het inzicht in de post arbeid worden verbeterd. Dat kan alleen door de gebruikte arbeid goed te registreren met behulp van een arbeidsregistratie- of padregistratiesysteem. Pas daarna kan een teler de noodzakelijke maatregelen nemen.

Het registratieprogramma geeft meestal alleen inzicht in de gebruikte arbeid op bewerkingenniveau, het padregistratiesysteem geeft – mits goed gebruikt – meer inzicht. Met padregistratie kan een teler de hoeveelheid arbeid per bewerking en per medewerker vaststellen. Daarnaast is aan een padregistratiesysteem meestal een productieregistratie gekoppeld via een weegbrug

(vruchtgroenten) of via de sorteermachine (bij snijbloemen zoals rozen). De koppeling van een padregistratie met de registratie van de productie heeft een duidelijke meerwaarde in vergelijking met een arbeidsregistratieprogramma. Door deze koppeling krijgt een teler informatie over de verschillende soorten bewerkingen en over zijn medewerkers. Bovendien worden op deze manier de verschillen in productie tussen de paden zichtbaar gemaakt.

40% verschil tussen medewerkers

Voor de informatie per persoon is een uitgelezen hulpmiddel om de efficiency van de individuele personen te beïnvloeden. Daardoor weet een teler welke personen meer tijd nodig hebben voor een bepaalde bewerking dan de anderen. Analyseer het werkpatroon van de betere medewerkers en vergelijk dit met de mensen die meer tijd nodig hebben voor dezelfde bewerking. Op die manier is na te gaan waarom de langzame medewerkers verhoudingsgewijs zo traag werken.

Breng vooral de volgende zaken in beeld:

- de reikafstand bij het oogsten van producten;
- de reikafstand bij het wegleggen van de geoogste producten;
- het verplaatsen van de oogstwagen. Gebeurt dit gelijktijdig met het wegleggen van de geoogste producten?
- het aantal keren dat de oogstwagen wordt verplaatst;
- het aantal producten dat per keer wordt weggelegd. Na enige training kan elke medewerker gemakkelijk meerdere paprika's, vleestomaten, komkommers, rozen of alstroemeria's in één hand opslaan en dan pas wegleggen.
- Ook het overpakken van producten van de ene naar de andere hand is een extra handeling die tijd vergt, terwijl met enig oefenen iedere medewerker met beide handen kan werken.

Afwijkingen registreren

Kortom het loont de moeite om de handelingen die de individuele personen tijdens de bewerking uitvoeren aan een nadere analyse te onderwerpen om na te gaan waar overbodige en/of inefficiënte handelingen voorkomen. Sommige telers maken gebruik van

Een goede analyse van de werkmethode kan grote verschillen tussen medewerkers aan het licht brengen.

Arbeid grootste kostenpost

Arbeid is op glastuinbouwbedrijven de grootste kostenpost. Daarom wordt in elk nummer van het maandblad "Onder glas" aandacht aan dit onderwerp besteed. Dit artikel geeft inzicht in het belang van het registreren van de arbeid. In het artikel op pagina 20 wordt nader op de werkwijze op het bedrijf van Jos Looije ingegaan.

Opbrengsten en kosten (euro) per vierkante meter op glastuinbouwbedrijven			
	2001	2002	2003
Kosten:			
- Arbeid	11.8	12.1	12.4
- Rente en afschrijving	6.3	6.6	6.4
- Energie	7.7	6.1	6.9
- Overige 8.2	9.3	9.4	
Totaal	33.9	34.0	35
Opbrengsten	32.5	33.1	34.7
Netto bedrijfsresultaat	- 1.4	-0.9	-0.3

(bron: LEI)

arbeidsregistratie waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen de individuele personen. In dat geval is het verstandig de arbeidsnormen uit de eigen registratie te vergelijken met de resultaten van andere bedrijven of met taaktijden. Het IMAG in Wageningen (tegenwoordig Agricultural Technologies and Food Innovations) heeft taaktijdenboekjes voor zowel snijbloemen als glasgroenten. Daarin zijn van bijna alle voorkomende bewerkingen en werkmethode de belangrijkste taaktijden opgenomen.

Advies

Vergelijk de eigen arbeidsnormen tussen de medewerkers onderling of vergelijk deze met de taaktijden. Op die

manier is na te gaan hoe het staat met de arbeidsefficiency op het eigen bedrijf. Als de onderlinge verschillen of de afwijkingen ten opzichte van de taaktijden meer dan 10% bedragen dan is dat een indicatie dat er iets mis is. Schakel dan een arbeidskundige in om het bedrijf nader te analyseren. Zo'n deskundige kan in korte tijd de gebruikte hulpmiddelen, werkmethode, de organisatie van het werk en eventueel de medewerkers 'doorlichten'. Ook kan hij u helpen bij het opzetten van een gedegen registratiesysteem. Een goed inzicht in de individuele verschillen tussen de medewerkers is een eerste stap naar efficiënter werken en daarmee het besparen op arbeidskosten.